

PRINCIPIILE DE CATALOGARE DE LA PARIS (1961) ȘI DE LA FRANKFURT (2003)

Cataloging principles of Paris (1961) and Frankfurt (2003)

Nelea LICHII

Abstract: *Bibliographic descriptions preparation has been and remains an issue of catalogue. The first cataloging rules appeared in the 19th century and over the years have been revised and updated. The most important meetings with the participation of international experts in the theory and practice of the bibliographical descriptions were those of Paris (1961) and Frankfurt (2003).*

Regulile de catalogare au trecut printr-un proces constant de revizuire și actualizare, de la primele norme stabilite de Sir Anthony Panizzi (1839) sau Charles Ami Cutter (1876), Principiile internaționale de catalogare de la Paris (1961) până în prezent, când se lucrează cu normele ISBD - ediția din 2007, conform formatului UNIMARC - ediția a 3-a/ 2008 și conform Principiilor Internaționale de Catalogare (2009), bazate pe modelul conceptual FRBR.

O revizuire la nivel internațional a teoriei și practicii elaborării descrierilor bibliografice a avut loc la sfârșitul anilor 60. Drept urmare, în 1961 a avut loc Conferința Internațională asupra Principiilor de Catalogare, care s-a desfășurat la Paris. Scopul acesteia a fost de a servi drept bază pentru standardizarea internațională a catalogării. Au participat experți în catalogare din 53 de țări și 12 organizații internaționale.

Probleme abordate la Conferința de la Paris.

Descrierea bibliografică s-a bazat timp de peste 40 de ani pe cele 12 principii esențiale regăsite în textul Expunerii de Principii. Punctele cele mai importante abordate de Conferință au fost:

- funcțiile și structura cataloagelor;
- tipurile descrierilor bibliografice;
- alegerea vedetei uniforme pentru o descriere bibliografică;
- înțrări pentru autori persoane, colectivități sau titluri.

PRINCIPIILE INTERNAȚIONALE DE CATALOGARE INTRODUCERE

Declarația de Principii – cunoscută ca „Principiile de la Paris” – a fost aprobată de Conferința Internațională dedicată Principiilor de Catalogare din 1961¹. Obiectivele ei au servit ca bază pentru standardizare în catalogare; cele mai multe reguli de catalogare publicate în lume după această dată au urmat riguros aceste principii.

După mai bine de 40 de ani, acum când atât catalogatorii, cât și utilizatorii din întreaga lume folosesc OPAC-ul se simte din ce în ce mai mult nevoia de a avea un set comun de principii internaționale de catalogare. Astăzi, în acest început de secol XXI, IFLA a realizat o nouă Declarație de principii aplicabile cataloagelor online de bibliotecă și nu numai. Cel mai important principiu este acela de a asigura satisfacerea cerințelor utilizatorului catalogului.

Această nouă Declarație înlocuiește Principiile de la Paris și lărgeste câmpul de aplicare a principiilor de la lucrarea tip text la toate tipurile de documente și de la o singură opțiune și formă a intrării la toate datele bibliografice și de autoritate utilizate în cataloagele de bibliotecă. În afară de principii și obiective (adică funcțiile catalogului), Declarația cuprinde reguli directe care ar trebui incluse în codurile de catalogare internaționale, precum și recomandări referitoare la posibilitățile de regăsire.

Aceste noi Principii acoperă următoarele puncte:

1. Aplicabilitate
2. Principii generale
3. Entități, atribuții și relații
4. Obiectivele și funcțiile catalogului
5. Descriere bibliografică
6. Puncte de acces
7. Fundamentele funcției de „Căutare” în catalog

Principiile de la Paris se referă numai la documente tipărite, textuale. Cît privește funcțiile îndeplinite de cataloagele (tradiționale) ale bibliotecii, Principiile de la Paris stabilesc că un catalog trebuie să răspundă la câteva întrebări precum: biblioteca deține o anumită carte căutată după autorul sau titlul transcris în descrierea bibliografică, titlu, atunci cînd nu există autor sau după alt element bibliografic, atunci cînd autorul și titlul nu sînt suficiente pentru identificarea documentului; biblioteca deține lucrări ale unui anumit autor, ediții ale unei anumite lucrări existente.

Conferința de la Paris recomanda cel puțin o fișă, pentru fiecare carte catalogată, avînd ca vedetă un autor sau un titlu.

Principii Internaționale de Catalogare de la Frankfurt, 2003

Între 28 și 30 iulie 2003, sub egida Secțiunii de Catalogare a IFLA și sub pre-

șediția Barbarei Tillett, președinta acestei secțiuni a avut loc, la Frankfurt prima reuniune a experților în catalogare din Europa... Această conferință, găzduită de Die Deutsche Bibliothek a elaborat ceea ce se cheamă acum „Principiile de la Frankfurt”, adică o nouă generație de principii de catalogare. Scopul acestor principii - adecvate epocii internetice - este de a formula liniile directoare ale unui (atât de necesar) cod de catalogare universal. Cu alte cuvinte, ele urmăresc să sporească posibilitățile de partajare a informației catalografice la nivel global, prin promovarea unor standarde (adecvate epocii) de elaborare a metadatelor catalografice, a înregistrărilor bibliografice și a celor de autoritate.

La această reuniune au participat 54 de catalogatori de frunte din 32 de țări europene. Au analizat codurile de catalogare folosite în câteva culturi europene, pentru a le identifica diferențele, în perspectiva dezvoltării regulilor internaționale de catalogare. Și nu doar pentru lumea bibliotecilor : participanții speră ca principiile de catalogare detectate să poată fi utile și altor „organizatori de informații”, precum arhivele, muzeele, administratorii de proprietăți intelectuale, comunitățile de pe Internet.

Rezultatul major al reuniunii, așa numitele „Principii de la Frankfurt”, în expresia lor originală (în engleză) sînt publicate alături de traduceri în alte 13 limbi (bulgară, cehă, coreeană, finlandeză, franceză, germană, greacă, italiană, portugheză, română, rusă, slovacă, spaniolă), și alături de lucrările prezentate la reuniune, pot fi găsite la adresa on-line: http://www.ddb.de/news/ifla_conf_index.htm

În paralel cu evoluția suporturilor pe care apar documentele au evoluat și regulile de descriere/înregistrare a acestora.

- 1) Experții în catalogare, participanți la această întâlnire, au avut în vedere actualizarea principiilor de catalogare, care să se constituie într-un Cod internațional de catalogare. Declarația de principii internaționale de catalogare, 19 decembrie 2003, de la Frankfurt constituie o propunere aprobată de Prima reuniune a experților IFLA pentru elaborarea unui Cod Internațional de Catalogare.
- 2) Scopul întâlnirii de la Frankfurt a fost adoptarea Principiilor de la Paris, 1961, ținîndu-se seama de cerințele cataloagelor online și, mai ales, de cele a utilizatorilor. Principiile de la Frankfurt încearcă să acopere problemele tratate la Paris dar să stipuleze și noi reguli pentru noi tipuri de resurse, apărute după Paris 1961.
- 3) Principiile de la Frankfurt se referă atît la înregistrări bibliografice cît și la cele de autoritate, existente în cataloage/baze de date.
- 4) Declarația de la Frankfurt se bazează pe tradițiile internaționale de catalogare dar sînt adaptate „noilor modele conceptuale propuse de IFLA: FRBR – Cerințe Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice și FRANAR – Cerințe Funcționale și Numerotarea pentru Înregistrările de Autoritate”.

- 5) Conform Declarației de principii internaționale de catalogare, 19 decembrie 2003, pentru realizarea de înregistrări bibliografice se iau în considerare următoarele entități, care reflectă produse ale creației intelectuale și artistice:

- lucrare;
- expresie;
- manifestare;
- exemplare.

Cele 4 entități fac parte din Grupul I de entități al FRBR, în cadrul căruia sînt definite astfel:

- lucrare – „creație intelectuală sau artistică distinctă” a unei persoane sau colectivități identificată printr-un nume sau titlu;
- expresie – „realizarea intelectuală sau artistică a lucrării în forma alfa-numerică, notație muzicală sau coregrafică, sunet, imagine, mișcare etc. sau orice combinație a acestor forme”;
- manifestare – „materializarea fizică a expresiei unei lucrări” - reprezintă toate obiectele fizice care au aceleași caracteristici;
- exemplar – „un singur exemplar al manifestări”.

Funcțiile catalogului (în principiu, catalog online) trebuie să se manifesteze în:

- regăsirea unei resurse bibliografice existentă într-o colecție,
- identificarea unei resurse bibliografice,
- selectarea unei resurse bibliografice corespunzătoare nevoilor de informare ale utilizatorului,
- obținerea resursei bibliografice selectate.

În *Declarație* este abordată problema punctelor de acces, care pot fi: persoane, familii, colectivități și subiecte.

Punctele de acces pentru înregistrările bibliografice și de automatizare pot fi controlate și necontrolate.

- a) Punctele de acces controlate trebuie să fie într-o formă standardizată, oferind astfel posibilitatea regăsirii seturilor de resurse. Formele standardizate ale punctelor de acces sînt denumite Vedete autorizate, care fac obiectul fișierilor de autoritate, unde se vor regăsi împreună cu toate variantele lor.
- b) Punctele de acces necontrolate pot să cuprindă:
 - titlul propriu-zis, așa cum se găsește pe manifestare,
 - cuvinte cheie adăugate înregistrării ori care se găsesc în orice câmp al înregistrării

Titlul uniform poate fi desemnat prin:

- un titlu de sine stătător;
- o combinație nume/titlu;

- un titlu amplu, constituit din mai multe părți (nume, limbă, dată, număr etc.).

O interpretare nouă apare în privința titlului uniform – acesta poate fi reprezentat de titlul original al lucrării sau titlul cel mai frecvent utilizat.

Punctele de acces indispensabile:

- numele autorului/creatorului ori numele primului autor(creator, dacă sînt mai mulți);
- titlu propriu-zis;
- anul publicării;
- titlul uniform;
- desemnarea generală a materialului;
- vedete de subiect;
- indici de clasificare, numere standard etc.

Pot să existe, însă, și puncte de acces adăugate:

- celelalte nume de autori/creatori;
- alte nume de responsabilități secundare;
- titluri paralele, alte variații de titluri;
- titluri de colecții;
- țara de publicare;
- suportul fizic.

Asemenea atribute ale înregistrărilor includ, dar nu sînt limitate la:

- numele/denumirile sau titlurile entităților asociate;
- identificatorii înregistrărilor de autoritate.

Bibliografie :

1. Declarația de Principii Internaționale de Catalogare. Propunere aprobată de către Prima reuniune a experților IFLA pentru elaborarea unui Cod Inter-național de Catalogare, Frankfurt, Germania, 2003 [on-line] [accesat 26. 03. 2013]. Disponibil pe internet : http://www.bibliotecametropolitana.ro/Uploads//8_2010/165628.pdf
2. Declarație de Principii adoptată la Conferința Internațională asupra Principiilor de Catalogare, Paris, octombrie 1961 [on-line] [accesat 28.03. 2013]. Disponibil pe internet: http://www.bibliotecametropolitana.ro/Uploads//8_2010/165552.pdf
3. MORARU, V. Modele conceptuale în catalogare : Familia FR. In: *AXIS LIBRI*. 2012, An. V, nr. 15, pp. 10-11.
4. SERGIU, Iulia. Reguli de catalogare de la AACR la RDA. In: *AXIS LIBRI*. 2011, An. IV, nr. 12, p. 16.

